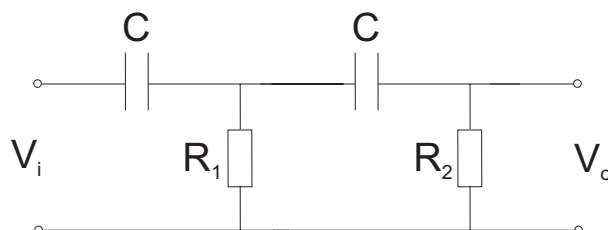

SVR 2005, Oefentamen

Peter Lee, kamer HL 907, tel. 5932, peter@molphys.leidenuniv.nl

---

1. Een gekoppeld RC-filter

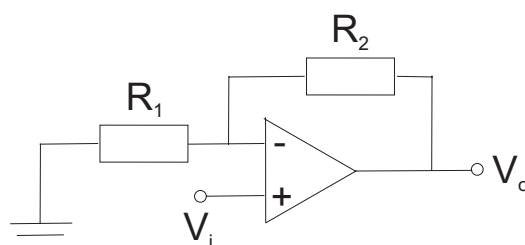

We beschouwen bovenstaande schakeling waarin twee RC -filters aan elkaar gekoppeld zijn.

- Hebben we hier te maken met een hoogdoorlaat of een laagdoorlaat filter? Licht je antwoord kort toe.
- Onder welke voorwaarde is de koppeling van de twee RC -filters onbelast?
- Schets het Bode-diagram, d.w.z. $|H(\omega)|$ en $\arg H(\omega)$, van dit filter. Geef hierbij ook waarden aan bij de assen.

2. Een niet-ideale OpAmp

Een van de eigenschappen van een *ideale* OpAmp is de oneindige versterking (gain). Hierdoor mag je de voltages aan de OpAmp-ingangen V_+ en V_- gelijk beschouwen. Voor een *niet-ideale* OpAmp geldt het voorgaande niet meer, in het bijzonder voor hoogfrequente signalen. In deze opgave bekijken we wat voor gevolgen een OpAmp met *eindige* gain A heeft voor de spanningsoverdracht in een niet-inverterende versterker (zie figuur).

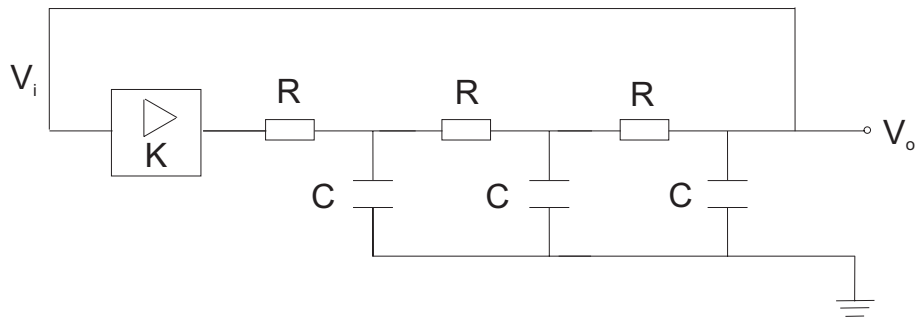
- Bereken de versterkingsfactor V_o/V_i voor een *oneindige* gain (ideale OpAmp).
- Idem, maar nu voor een eindige gain A .

Neem nu aan dat de gain $A(\omega)$ van de open OpAmp zich gedraagt als het product van A_0 en de overdracht van een eerste-orde laagdoorlaatfilter:

$$A(\omega) = A_0/(1 + j\omega\tau_v) \quad (1)$$

- Teken $|A(\omega)|$ en $\arg A(\omega)$ voor $A_0 = 10^6$ en een gain-bandwidth product van 10 MHz. Geef ook getallen aan langs belangrijke punten op de assen.
- Bereken V_o/V_i bij lage frequenties en de bandbreedte van de getekende versterker, als $R_1=1 \text{ k}\Omega$ en $R_2=10 \text{ k}\Omega$.

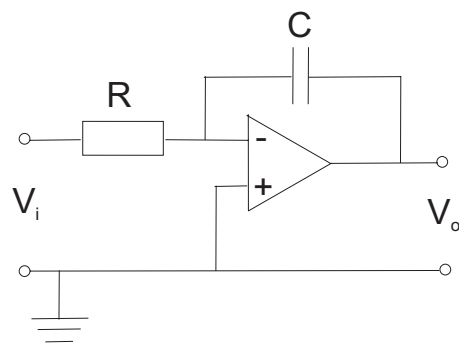
3. Feedback

In bovenstaande schakeling wordt een versterkt signaal (gain K) via een RC -keten teruggekoppeld aan de ingang van de versterker. Je mag aannemen dat de afzonderlijke RC takken onbelast aan elkaar gekoppeld zijn.

- Schets de overdracht van de RC -keten in het complexe vlak (polaire plot).
- Onder welke conditie oscilleert het systeem? Geef de hierbij horende vergelijking.
- Bepaal de gain K_o en signaalfrequentie ω_o bij oscillatie.

4. Versterking en ruis

Bovenstaande integrator is onderhevig aan thermische ruis, afkomstig van de weerstand R . De invloed van deze weerstandsruis op het uitgangssignaal kan bestudeerd worden door de ruizige weerstand te vervangen door een ideale weerstand (zonder ruis) gecombineerd met een ruizige stroom- of spanningsbron. De condensator en de OpAmp beschouwen we als ideaal en ruisvrij. Voor een goede werking van de ruisbron nemen we aan dat de uitgangsimpedantie van de voedingsbron zeer laag is.

- Maak een keuze voor de ruisbron en geef de sterkte van deze bron.
- Bereken de frequentie-afhankelijke ruisamplitude $V_{n,o}(f)$ aan de uitgang.
- Welke eenheid heeft $V_{n,o}(f)$?
- Bereken voor $R=1 \text{ k}\Omega$ en $C=1 \text{ nF}$ de thermische ruisspanning $V_{\text{rms},o}$ op de uitgang bij kamertemperatuur en een frequentiegebied van 1 Hz tot 10 kHz.